

Handleiding Publicatie Open Data

Gemeente Haarlem

Inhoudsopgave

1. Wat is open data en waarom publiceren we open data	3
2. Uitgangspunten publicatie open data gemeente Haarlem	4
2.1 Uitgangspunt 1: Wat publiceren	4
2.2 Uitgangspunt 2: Wanneer publiceren	5
2.3 Uitgangspunt 3: Hoe publiceren	6
2.4 Uitgangspunt 4: Correctierecht en verwijderen van informatie	7
3. Stroomschema structurele publicatie open data	8
3.1 Stroomschema bestaande informatie in informatiesystemen	8
3.2 Afspraken open data in nieuwe informatiesystemen	8
4. Afspraken publicatie open data	9
Bijlage 1 Stroomschema beschikbaar stellen open data – PE CDO	11
Bijlage 2 Beslisboom Open Data – PE CDO	12

1. Wat is open data en waarom publiceren we open data

Deze handreiking is bedoeld als leidraad voor afdelingshoofden als eindverantwoordelijken voor de publicatie van data waarvan zij data-eigenaar zijn als “open data”. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hanteert de volgende definitie voor open data¹:

- Compleet: alle openbare data en informatie
- Primair: brongegevens, niet geaggregeerd
- Tijdig: zo snel als kan, om nu te behouden
- Toegankelijk: voor iedereen, voor elk legaal gebruik, zonder (fin.) drempels
- Machine leesbaar: voor automatische verwerking
- Non-discriminatoir: zonder opgave v. reden, zonder registratie
- Open standaarden: zodat het format geen drempel is
- Open licentie: geen beperking o.b.v. auteurswet, databankenwet, of geheimhouding

Deze definitie is de basis voor de uitgangspunten die in deze handreiking zullen worden gehanteerd.

De redenen voor publicatie van data als open data zijn kunnen worden gegroepeerd in twee hoofdlijnen:

- Publicatie van open data is onderdeel van de democratisering van informatie en van een transparante overheid:
 - Open data ondersteunt openheid (laat zien wat je doet)
 - Open data ondersteunt controleerbaarheid (laat zien hoe goed je het doet en tegen welke kosten)
- Publicatie van open data ondersteunt de economie:
 - Open data kan zorgen voor een economische meerwaarde voor bedrijven
 - Open data kan zorgen voor meervoudig gebruik van data met als gevolg minder kosten en minder fouten in het gebruik

De publicatie van open data past in het gemeentebrede beleid vastgelegd in de Nota Informatievoorziening Transparant en Veilig: ***“Transparantie is een kernwaarde voor de gemeente Haarlem. De informatievoorziening is er op gericht om informatie actief te delen, binnen en buiten de eigen organisatie.”***

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2011/05/30/kamerbrief-hergebruik-overheidsinformatie-en-open-data>

2. Uitgangspunten publicatie open data gemeente Haarlem

2.1 Uitgangspunt 1: Wat publiceren

De gemeente Haarlem publiceert al die interne data, waarbij de privacy of het algemeen belang niet in het geding is, als open data.

Bij het publiceren van data gelden de volgende kaders:

- De data voldoet aan de eigen kaders voor privacy; bij gebrek aan kaders of onduidelijkheid aan de kaders zal worden teruggevallen op de op landelijk en/of EU niveau gedefinieerde kaders waarbij altijd moet worden voldaan de al eerder genoemde uitgangspunten:
 - Er mogen geen persoonsgegevens worden verstrekt via open data
 - Er geen andere gegevens mogen worden verstrekt via open data die afzonderlijk of in combinatie zouden kunnen leiden tot de identificatie van individuele persoonsgegevens
- Er moet sprake zijn van actuele en kwalitatief goede brongegevens; geaggregeerde gegevens worden alleen gepubliceerd als open data als deze niet zelf door de afnemer/gebruiker kunnen worden gegenereerd op basis van de brongegevens (denk aan bijvoorbeeld demografische gegevens op wijk- en buurt niveau) en als dit de gemeente Haarlem geen extra inspanning kost
- De brongegevens of daarvan afgeleide geaggregeerde gegevens moeten als actuele gegevens beschikbaar kunnen worden gesteld zonder extra inspanning: dit betekent dat alleen data die structureel wordt bijgehouden door de gemeente Haarlem zelf (en waarvan het eigenaarschap is geformaliseerd) als open data wordt gepubliceerd
- De data wordt machine leesbaar en op basis van open standaarden ter beschikking gesteld: het machine leesbaar zijn kent verschillende niveau's, van het beschikbaar stellen van een PDF, via een downloadbaar CSV bestand tot het beschikbaar hebben van een service die continue bevroagbaar is; de gemeente Haarlem streeft daarbij naar het beschikbaar stellen op het meest geavanceerde niveau voor elke individuele dataset op basis van de daarvoor beschikbare open standaarden, met als ultiem doel linked open data
- De gemeente Haarlem stelt haar data non-discriminatoire ter beschikking: het is mogelijk zonder opgave van reden en zonder registratie de gegevens te gebruiken; op vrijwillige

basis kan registratie en opgaaf van redenen wel worden aangegeven zodat de gemeente Haarlem op het gebruik kan anticiperen; er is sprake van een open licentie, m.a.w. er gelden geen beperkingen o.b.v. auteurswet, databankenwet, of geheimhouding

2.2 Uitgangspunt 2: Wanneer publiceren

De publicatie van de Haarlemse data gaat stapsgewijs, wordt strategisch gepland en wordt bijgehouden.

Het is onmogelijk om de Haarlemse data in 1 keer te publiceren op basis van de criteria genoemd in uitgangspunt 1, in het bijzonder het criterium dat de brongegevens of daarvan afgeleide geaggregeerde gegevens als actuele gegevens beschikbaar moeten worden gesteld zonder extra inspanning. Daarom is het nodig prioriteringscriteria op te stellen. De eindverantwoordelijkheid voor de besluitvorming rondom publicatie en prioritering van publicatie ligt bij de CIO.

De volgende criteria worden voorgesteld:

- 1) Publicatie van de direct geschikte datasets: data die al actueel wordt bijgehouden en zonder inspanning direct machine leesbaar beschikbaar kunnen worden gesteld
- 2) Publicatie van die datasets waar concreet vraag is vanuit de maatschappij en waarvoor nog de nodige activiteiten moeten worden uitgevoerd voor publicatie mogelijk is:
 - Digitaliseren van de data
 - Organiseren van de bijhouding van de data
 - Integraal gemeentebreed beschikbaar hebben van de data (door middel van een gemeentebreed gegevensmagazijn of data-virtualisatie)
- 3) Publicatie van die datasets waar nog geen vraag naar is en waarvoor nog de nodige activiteiten moeten worden uitgevoerd voor publicatie mogelijk is

Er wordt een overzicht gemaakt en bijgehouden waarin alle gemeentelijke datasets worden ingedeeld overeenkomstig bovenstaande criteria² en daarbij ook aangeven welke datasets al zijn gepubliceerd. Dit overzicht kan tezamen met de data worden gepubliceerd op de daarvoor aangewezen platformen (zie uitgangspunt 3).

De projecten uit groep 2 kunnen worden voorzien van een planningsdatum tot publicatie, dit afhankelijk van de uitvoering van de benodigde werkzaamheden voor publicatie. Veelal zal dit

² Deze registratie kan aansluiten bij de inventarisatie die door de CDO's is uitgevoerd in 2015

gerelateerd kunnen worden aan activiteiten van interne projecten die zorg moeten dragen van het beschikbaar komen van deze informatie.

2.3 Uitgangspunt 3: Hoe publiceren

De gemeente Haarlem gebruikt zoveel mogelijk haar eigen platformen voor publicatie van open data en maakt waar nodig publicatie via andere kanalen mogelijk.

Op basis van het uitgangspunt in de nota “Informatievoorziening Transparant en veilig”, waarin de strategische keuze wordt gemaakt om de informatievoorziening in eigen hand te houden, wordt in het kader van de publicatie van open data ook dit daarop gebaseerde uitgangspunt gedefinieerd.

De gemeente Haarlem heeft eigen platformen beschikbaar waarop open data kan worden gepubliceerd dat voldoet aan de publicatievereisten in uitgangspunt 1:

- de gemeentelijke website
- het bestuurlijk informatiesysteem BIS
- het Open Data Platform

Alle metadata van door Haarlem gepubliceerde data zal worden bekend gemaakt via de site en eventuele ander daarvoor bestemde registers (zoals het Nationaal Geo Register NGR).

De Haarlemse platformen voldoen daarmee aan de volgende uitgangspunten:

- laagdrempelig / eenvoudig
- betaalbaar (data kan kosteloos worden gebruikt / beheer is zo goedkoop mogelijk)
- zowel mogelijkheden voor download van data alsook het gebruik van services
- is vindbaar en bruikbaar
- is geautomatiseerd benaderbaar voor zowel aanbieder als gebruiker
- biedt de mogelijkheid tot terugmelden

2.4 Uitgangspunt 4: correctierecht en verwijderen van informatie

De gemeente Haarlem geeft invulling aan het correctierecht en het recht op verwijderen van informatie.

Het correctierecht en het recht op verwijderen van gegevens wordt vooral genoemd in relatie tot individuele persoonsgegevens: persoonsgegevens verbeteren, aanvullen, verwijderen of afschermen. Van het publiceren van individuele persoonsgegevens als open data is echter geen sprake.

Voor de publicatie als open data biedt de gemeente Haarlem terugmeldmechanismen op basis waarvan gebruikers van open data vermeende onjuistheden in die data kunnen melden. De gemeente Haarlem implementeert werkprocessen om de terugmeldingen te onderzoeken en daar waar nodig informatie te corrigeren of te verwijderen.

3. Stroomschema structurele publicatie open data

3.1 Stroomschema bestaande informatie in informatiesystemen

Op basis van de criteria in uitgangspunt 2 zal voor iedere set aan gegevens naar het volgende moeten worden gekeken :

- Is data geregistreerd in het dataregister (toets CDO), zo niet dat dient dit eerste plaats te vinden
- Is data centraal beschikbaar (kan dat worden ontsloten vanuit bronsystemen en/of gegevensmagazijnen): toets bij IV
- Kanaalkeuze publicatie open data (website en /of ODP en/of BIS)
- Doorloop stroomschema in Bijlage 1 met als belangrijkste onderdeel: voldoet de data aan de publicatie eisen / beperkingen (zie beslisboom in Bijlage 2)
- Publicatie van de data op data.overheid.nl

3.2 Afspraken open data in nieuwe informatiesystemen

Voor ieder nieuw informatievoorzieningsproject zal vanaf het begin de component publicatie van open data moeten worden meegenomen. Bij ieder projectvoorstel zal daarom het volgende moeten zijn opgenomen:

- welke data-objecten zullen worden opgenomen en/of bijgehouden in het nieuwe informatiesysteem
- eis in het projectvoorstel dat de gemeente Haarlem eigenaar wordt van de data, door de gemeente Haarlem zelf wordt beheerd en dat de data toegankelijk is t.b.v. publicatie als open data

Bij afronding van het project zal het stroomschema zoals genoemd in hoofdstuk 4.1 worden gevolgd om registratie en publicatie van de nieuwe data te verzorgen.

4. Afspraken publicatie open data

Op basis van de uitgangspunten in hoofdstuk 2 wordt een geleidelijke groei van het beschikbaar stellen van open data beoogd. Het einddoel is dat bewoners, bedrijven en andere overheden op hetzelfde informatieniveau komen als de gemeente zelf. Hierdoor versterkt de gemeente de zelforganisatie van burgers en bedrijven. Samenwerking met ketenpartners wordt ondersteund met open data (en shared data, dwz data gedeeld uitsluitend met de samenwerkingspartner).

Daarnaast wordt beoogd dat binnen de gemeente Haarlem de medewerkers meer ‘databewust’ en ‘databekwaam’ worden: zij gebruiken interne en externe databronnen optimaal bij het opstellen van beleid en plannen en bij uitvoerende werkzaamheden (‘informatiegestuurd’ werken). Dataspecialisten zijn in staat hun collega’s te helpen bij het genereren van relevante informatie uit de verschillende databronnen.

Om de publicatie van open data consequent te kunnen uitvoeren is het nodig om de activiteiten structureel en op een punt te beleggen en uit te voeren in de organisatie. Het gaat dan om de volgende activiteiten:

Activiteiten	Verantwoordelijk
Open data beleid	CIO
Uitvoering open data beleid: Op basis van projecten geschikt maken van data voor structurele publicatie als open data op eigen platformen en eventuele externe platformen; registratie metadata open/gesloten data; inrichten en uitvoeren terugmeldproces ³ ; publicatie van de data op data.overheid.nl	CDO en Privacy Officer in samenwerking met DIA, JZ en de vakafdelingen
Functioneel applicatie beheer open data platform / continue doorontwikkeling platform	DIA / IV
Technisch applicatie beheer open data platform/ continue doorontwikkeling platform	M&S/ICT
Fysieke infrastructuur / opschaling	M&S/ICT

³ In elk project moet worden geborgd dat er een beslissing moet worden genomen over het al dan niet publiceren van de data van/in het project als open data

Voor wat betreft de juridische beoordeling alsook de registratie van die data die open en die gesloten wordt gehouden wordt voorgesteld het werkproces “Data beschikbaar stellen als open data” in te voeren (zie bijlage 1) met een daarbij behorende beslisboom (zie bijlage 2). Op basis hiervan kan een eenduidige interpretatie van Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Wet Openbaarheid Bestuur worden gewaarborgd.

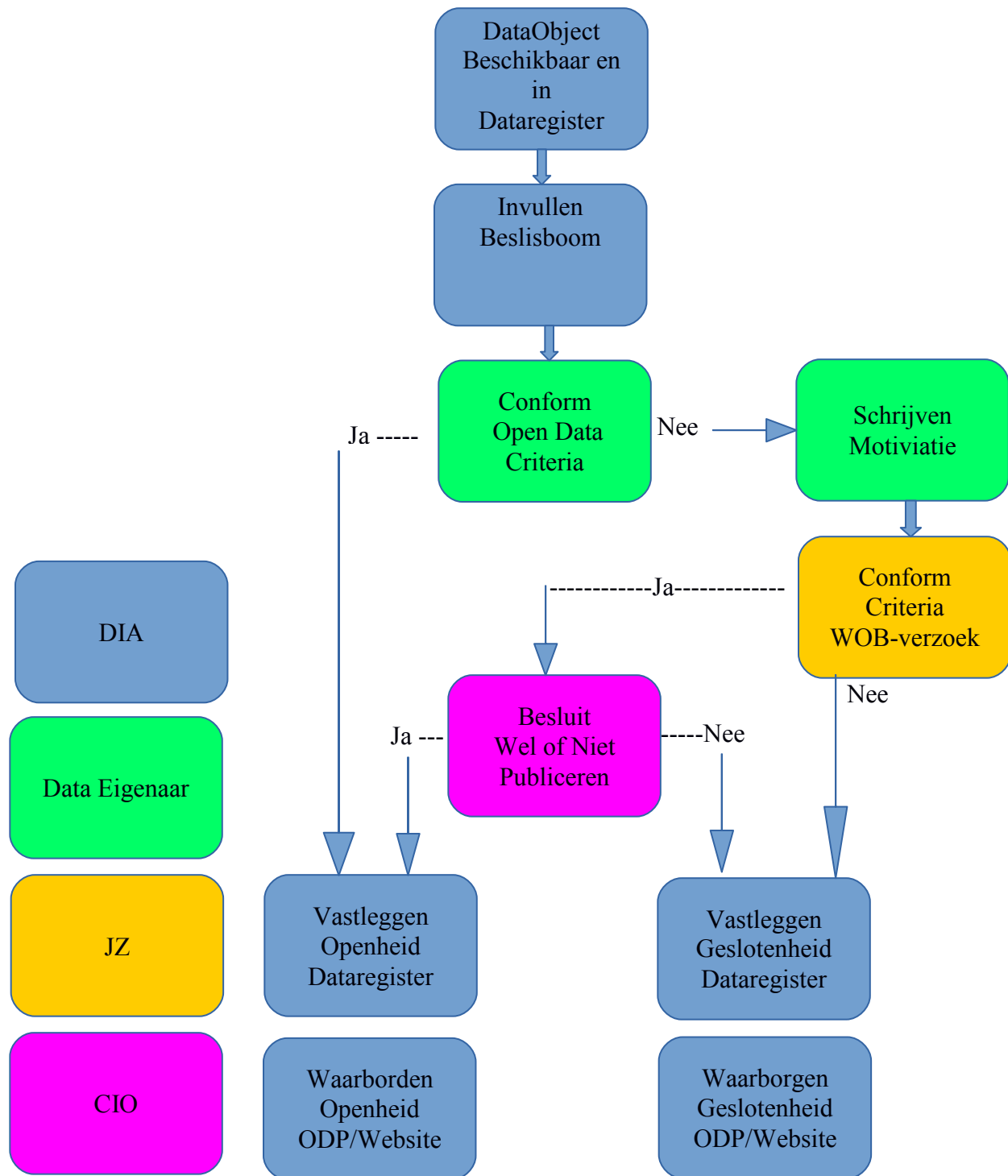
Contactpersonen voor publicatie van open data

- Overzicht van alle data- en/of informatieobjecten in gebruik door de gemeente Haarlem: CS-CDO
- Advisering rondom het digitaliseren van data: M&S-IB en/of DVV-DIA
- Prioritering lijst te digitaliseren en te publiceren data: eindverantwoordelijk CIO, adviseur CDO

Besluitvorming en inwerkingtreding

De handleiding treedt in werking met de goedkeuring van het beleidsdocument Nota Gegevensmanagement gemeente Haarlem.

Bijlage 1 Stroomschema beschikbaar stellen open data – PE CDO

Bijlage 2 Beslisboom Open Data – PE CDO

